

ТЕСТ №1

Входно ниво IX-XII клас

Име:..... клас.....

Прочетете текста и отговорете на въпросите от 1. до 7.

Томина неделя, Светла или Празна седмица – това е седмицата след Великден. Народът я нарича „празна” заради забраната да се работи през нея. На „Разметан понеделник” от Томина неделя моми и ергени се събират на поляна, разделят се на две групи и търкалят червени яйца помежду си, за да няма дъждове и градушки през лятото. На Светла сряда от Томина неделя се изпълнява обичаят Ладино хоро. На селското хорище се събират моми, ергени, възрастни жени и мъже. Момите се залавят в кръг и започват с песни хорото, като две жени /едната в кръга, другата отвън/ държат кърпа над редицата. Три пъти те разсичат хорото и така се образуват три неключени хора, които отново се сключват. Този път мястото на жените се заема от ергени с прътове в ръце. В Бургаско на Светла сряда момите участват в една интересна игра – Мара-лишанка. Петъчният ден от седмицата се почита в района на Стара планина и Тракия като лятна Св. Петка /летен Петковден/. Посещават църкви, параклиси и лековити извори на името на светицата, правят курбани в нейна чест – за здраве и предпазване на реколтата от суша или поройни наводнения и градушки. На Томина неделя възрастните жени боядисват червени яйца и ги раздават за душите на умрелите. Названието Томина неделя идва от името на неделния ден, на който според християнския календар възкръсналият Христос се явява на учениците си. Неверният Тома „слага пръст” в раните на Исус, за да се убеди в неговото възкресение.

1. Коя е темата на текста?

- а/ Светла седмица
- б/ Томина неделя
- в/ Народни традиции
- г/ Легенда за Неверния Тома

2. Каква е целта на текста?

- а/ да представи и обясни българските народни обичаи, чествани през седмицата след Великден – Томина неделя ;
- б/ да разкаже интересни факти за непознати народни обреди;
- в/ да информира за ритуални действия, извършвани в чест на св. Петка;
- д/ да анализира връзката между народните традиции и християнския календар.

3. Към кой функционален стил принадлежи текстът?

- а/ художествен
- б/ официално-делови
- в/ научен
- г/ публицистичен

4. Кое от посочените твърдения е вярно според текста?

- а/ На „Разметан вторник” се събират на поляна моми и ергени и търкалят червени яйца помежду си
- б/ На Светла сряда от Томина неделя се изпълнява обичаят Ладино хоро.
- в/ Названието на тази седмица идва от името на старозаветния герой Тома Неверни.
- г/ Петъчният ден от седмицата се почита в района на Стара планина и Мизия като лятна св. Петка

5. Кое от посочените твърдения не е вярно според текста ?

- а/ През цялата седмица след Великден не трябва да се работи.
- б/ Една от традициите на светла сряда е играта Мара – лишанка.
- в/ На лятната Света Петка се извършват обреди за предпазване на реколтата от суша, наводнение или градушка.
- г/ На Томина неделя възрастните жени боядисват червени яйца, ако не са боядисали за Великден.

6. Кой от изброените видове аргументи НЕ е използван в текста?

- а/ обективност и точност на информацията
- б/ хипотези
- в/ посочване и коментиране на конкретни факти
- г/ позоваване на личен опит

7. Какво означава изразът : *правя курбан* или *давам курбан* ?

- а/ Организирам празнична церемония в чест на някого
- б/ Правя дар на бог.
- в/ Коля животно и гощавам с него за здраве или в памет на някого.
- г/ Чета молитва за здраве

8. Попълнете празните места с най-подходящата дума :

Според народните традиции свети Трифон е на лозарите, винарите и кръчмарите. На този ден се извършва ритуално на лозята. Според в основата на празника се крие древният култ към Дионисий - бога, когото в древността почитали като покровител на виното, веселието и лозята. Вярвало се, че там, където той мине, хората се научават да лозя и да правят вино.

От пресата

- а/ покровител / любител / учител
- б/ порязване / зарязване / нарязване
- в/ етнографите / биографи / хореографи
- г/ отвеждат / оглеждат / отглеждат

9. В кое от изреченията не е допусната грешка с частицата НЕ?

- а/ Свети Георги е почитан като непобедим боец.
- б/ Казва се, че на Разпети петък и пиле непее, и гнездо не вие.
- в/ Боренето с великденски яйца се очаква с не търпение от децата.
- г/ Непознаването на традициите води до не разбиране на културата.

10. В кое изречение няма грешка при членуването ?

- а/ Чрез символът на мартеницата хората изразяват пожелание за здраве и щастие.
- б/ Ако на Благовец деня е слънчев и топъл, годината ще е плодородна.
- в/ След Сирни заговезни започва периодът на Великите пости.
- г/ Някои от традициите на българските празници произтичат от древността.

11. Изберете правилната форма.

- а/ Свети Тодор съблича своите девет *кожуха / кожуси* и отива при Бога да измоли лятото.
- б/ „Мълчаната вода“ се налива от 3, 7 или 9 *извора / извори*.
- в/ На Еньовден по първи *петела / петли* излизат вещици и магьосници.
- г/ Колко *козунака / козунаци* са изпечени за Великден ?

12. Подчертайте подходящото местоимение.

- а/ Момата *чийто / чиято* венец изплува най-бързо, ще се омъжи през годината.
- б/ Кукерът, *който / когото* избират за Цар, трябва да е женен и да има деца.
- в/ На Разпети петък *никой / никого* не се захваща за работа.
- г/ На Тодоровден мъжете сплитат опашката и гривата на конете *си / им* и ги украсяват с пискюли и мъниста.

13. В кой ред думите са синоними ?

- а/ грях / грах
- б/ цяр / цар
- в/ град / градушка
- г/ бог / рог

14. В кое от изреченията НЕ е допусната лексикална грешка?

- а/ В полунощ срещу Великден в църквите се обслужва тържествена литургия.
- б/ В древните представи на хората яйцето символизира Вселената.
- в/ Важен елемент от костюма на кукерите са клопките.
- г/ Вярва се, че осветлените върбови клонки пазят от зло.

15. В кое от изреченията няма пунктуационна грешка ?

Някои народни вярвания за Благовец :

- а/ На този ден жените не трябва да докосват игли, куки и конци за да не ги ухапят змиите.
- б/ Мечките се събуждат от зимен сън и отиват, да се изкъпят в реки и потоци.
- в/ Хората вярват че след това водата става лековита.
- г/ Ако моми срещнат самодиви, могат да погрознеят, да се разболеят или да умрат.

16. Изберете подходящия синоним в зависимост от езиковия стил на изречението.
площад / мегдан

- а/ Момите и момците се събират на селския и повеждат празнично хоро.

б/ Тържественото шествие по случай 24 май тръгна от централния
и се насочи към паметника на Кирил и Методий.

17. Традиция от кой празник е представена в този стих от Блага Димитрова ?

А момците ще вържат в градините люлки,
да люлеят момите и булките –
и над тях от овоцките цвят ще се рони
ще се слънцето смее през клоните,
ще кънтят надалеко припевки и глуми
и ще светят лицата ни румени

- а/ Цветница
- б/ Гергьовден
- в/ Благовещение
- г/ Енъовден

18. Какво изразно средство е използвано в подчертаните стихове ?

- а/ реторичен въпрос
- б/ повторение
- в / градация
- г/ инверсия

19. Какво е художественото внушение на последната строфа от стихотворението на Кирил Христов „Пролетен празник“?

*Блести по дървесата цвят –
нак вейки плод ще свеси.
Камбани благовест гърмят:
„Христос възкресе!“*

*Пред погледа на чакащ свят
издигат се завеси.
Камбани благовест гърмят:
„Христос възкресе!“*

*Души с молитва блян крилат
във вис света понесе.
Камбани благовест гърмят:
„Христос възкресе!“*

Свободния си отговор запишете на празните редове.

.....
.....
.....
.....

20. Какво представлява българският народен обичай Лазаруване? Свободния си отговор запишете на празните редове.

.....
.....
.....
.....

21. Прочете разказа на Елин Пелин „Една обиколка на свети Георги” и напишете аргументативен текст в обем до 2 страници на тема: „Пролетна омая и силата на любовта”. Преди текста отбележете жанра му – интерпретативно съчинение или есе.

Свети Георги обикаляше полето, както всяка година, когато му дойде времето. Той вървеше бавно между зелените вретенили ниви, чиито талази почиваха още в ранното утро. Загърнат в плътна пурпурна мантия, която сякаш гореше от първите лъчи на слънцето, той се движеше като пътуващ пламък и златният му ореол покриваше диска на слънцето.

Светлите му млади очи приличаха на смарагди и в тях се отразяваше златистата зеленина, която обгръщаха до безкрай. По кестенявата му къдрава брада блестеше сребърен прах от роса.

Душата на светеца се радваше, защото всичко наоколо дишаше и живееше точно по великата повеля на всевишния. Малките птички летяха и се любеха в забрава, чуруликаха, целуваха се и тържествуваха. Дребните животинки из тревата така страстно се бяха отдали на великата сила, с която бе ги надарил творецът, че умираха от изнемощяване или взаимно се разкъсваха от екстаз. Чифтосани пеперуди се носеха леко над зелените класове и изтомени, падаха по раменете на светеца. По малките цветисти полянки зайци, отдадени на влечението на сърцата си, не чуваха чуждите стъпки и вечният страх от смъртта беше ги напуснал. По сребротканите паяжини из глогините стръвно се следеха възбудени двойки паяци и правеха опасни игри по тънките жици. Оплодените овошки с наслада крепяха зелените си още рожби и се нежеха в наслада под лъчите на слънцето.

Отдаден в размишления за великата промисъл божия и за огнената сила на живота, свети Георги от време на време спираше стъпките си и се обръщаше да обгледа цялото поле. И ето че посред тоя златистосмарагден съд той видя две човешки фигури, облечени пъстро и весело, които приличаха на две големи ходещи цветя.

Свети Георги надвеси ръка над очите си и се вгледа. Един момък вървеше редом с едно младо момиче. Те се движеха бавно, с наведени глави, толкова близко един до друг, че малките пръсти на отпуснатите им ръце едвам се допираха.

Те мълчеха. Момъкът от време на време откъсваше стрък от нивата, прехапваше го и несъзнателно го късаше. Момичето полагаше длан над младите класове и ходейки, милваше ги.

Светецът се намръщи. Сред тая шумяща любов наоколо тия хора нито се поглеждаха, нито се целуваха. Това страховито допиране на малките им пръстчета го накара да се усмихне.

„Какви свенливи деца — помисли той. — Кое нещо сковава така сърцата им? Ето, тия млади хора се обичат. Те, увлечени, са дошли тук толкова рано да се срещнат, докато няма в полето хора, и сега ги е срам да се погледнат.“

Светецът простря чистата си ръка и повика една пчелица, която жаркаше из въздуха. Той ѝ каза нещо и усмихнат, видя как тя отиде към влюбената двойка.

Пчелицата забръмча около главата на момичето, завъртя се около главата на момчето и почна да си играе между лицата на двамата. Тогава те се обърнаха да я видят и се погледнаха в очите.

Двамата се спряха. Пчелицата закачаше ту единия, ту другия. Те радостно подвикваха. Погледите им по-често се срещаха и пианството от пролетната възбуда ги замаиваше. Светецът бе се спрял сред полето и усмихнат, се забавляваше. Заедно с него се спря и слънцето и забави утрината, за да стои полето повече време безлюдно.

Свети Георги прати при младите една шарена пеперуда. Тя заигра около тях. Тънките нежни ръце на девойката запосягаха, за да я хванат. Момъкът също протегна своите.

Движейки се из въздуха двата чифта ръце се сплетоха и се уловиха.

Свети Георги прати една малка гъсеница да полази по гъвкавата снага на девойката.

Момичето се уплаши. То извика рязко и почна да се дърпа, но яките ръце на момъка не го пущаха. Той посегна да махне гъсеницата и ръцете му се увиха около кръста на момичето.

Играйки така, момъкът и девойката застанаха прегърнати сред нивите. Очите им гореха, душите им отмаляваха. Двамата трепереха, но не можеха да седнат, защото тревата беше мокра от роса.

И когато свети Георги видя, че те по-силно и по-яко се прегърнаха, когато чу мъчителните и възторжени викове на любовта, когато видя приближените устни, той забърза, мина леко край тях, постла върху росната трева своята голяма, плътна пурпурна наметка и изчезна.

Момъкът и девойката паднаха прегърнати върху постилката.

И слънцето поде своя висок път, и полето светна с божествена радост.

Верни отговори

1.	б/	1
2.	а/	1
3.	в/	1
4.	б/	1
5.	г/	1
6.	г/	1
7.	в/	1
8.	а) покровител / б) зарязване / в) етнографи / г) отглеждат	За всеки верен отговор по 0,5 т. / общо 2.
9.	а/	1
10.	в/	1
11.	а) кожуха / б) извора / в)петли / г) козунака	За всеки верен отговор по 0,5 т. / общо 2.
12.	а) чийто / б) когото / в) никой / г) си	За всеки верен отговор по 0,5 т. / общо 2.
13.	в/	1
14.	б/	1
15.	г/	1
16.	а) мегдан б) площад	За всеки верен отговор по 0,5 т. / общо 1 т.
17.	б/	1
18.	г/	1
19.	свободен отговор	2
20.	свободен отговор	2
21.	Аргументативен текст	15

Общ брой точки от теста и аргументативния текст - 40

Брой точки:

Превръщане на точките в оценка – формула: $2 + (к/р \cdot 4)$

К – броят точки, който е събран

Р – максималният брой точки

Оценка:

Времетраене: 2 астрономически часа

Критерии за оценяване на интерпретативно съчинение

I. Литературни компетентности – максимален брой точки – 5

Разбиране и осмисляне на условия характер на литературата – от 0 до 1 т.

Знания за процесите в литературната история, автора и творбата – от 0 до 1 т.

Умения да се прилагат знания за строежа и функционирането на литературната творба и изясняване на зададени проблеми – от 0 до 2 т.

Интерпретиране на художествените смисли съобразно поставен проблем – от 0 до 1 т.

II. Знания и умения за изграждане на аргументативен текст – максимален брой точки – 6

Наличие на теза, съответстваща на темата и проблема – от 0 до 1 т.

Адекватна, конкретна и изчерпателна аргументация – от 0 до 2 т.

Логическа последователност на аргументацията – от 0 до 1 т.

Ясно структурирани и смислово свързани композиционни части (Увод, изложение, заключение) – от 0 до 2 т.

III. Езикови норми – максимален брой точки – 4

Знания и умения за прилагане на лексикалната норма – от 0 до 1 т.

Знания и умения за прилагане на граматичната норма – от 0 до 1 т.

Знания и умения за прилагане на правописната норма – от 0 до 1 т.

Знания и умения за прилагане на пунктуационната норма – от 0 до 1 т.